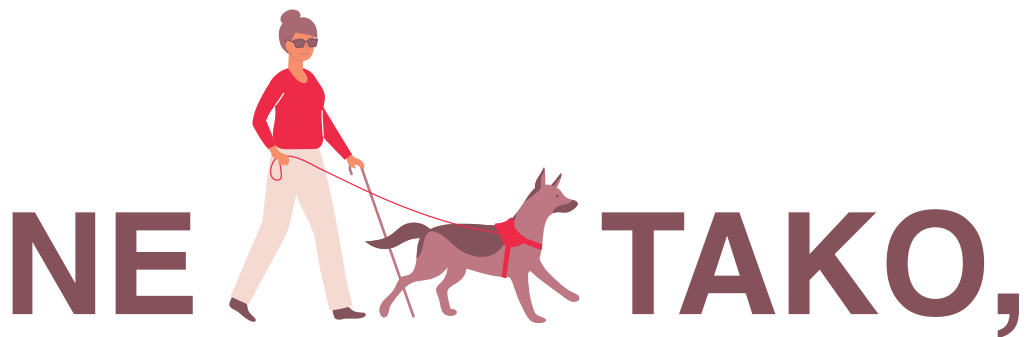

Vodič za videće

Autor: Herman van Dajk

NEGO OVAKO

SAVEZ SLEPIH
SRBIJE

Savez slepih Holandije je delu Hermana van Dajka „Ne tako, nego ovako“ dodelio nagradu „U. A. Jakops“, odajući time visoko priznanje autoru koji je tim priručnikom dao veliki doprinos socijalnoj integraciji slepih.

Herman van Dajk je i sam slep. U svojoj knjižici on nam govori da kontakt sa slepima može da bude jednostavan pod uslovom da obratimo pažnju na neka osnovna pravila.

Prevodi tog korisnog priručnika već su se pojavili na engleskom, francuskom, nemačkom, španskom, italijanskom, rumunskom itd.

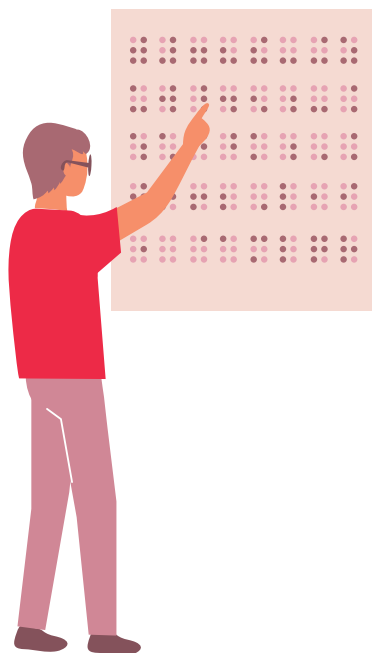
Autor pozdravlja svaki novi prevod svog dela.

Publikaciju su, prema šestom holandskom izdanju, na esperanto preveli J. Koning i studenti esperanta sa Univerziteta u Amsterdamu (1979).

Uvod

U vašoj porodici ili bližoj okolini nemate nikoga ko je slep ili slabo vidi? Dobro je ako je tako! Ali, ipak, pregledajte ovo uputstvo, jer ćete možda sutra, prekosutra, za mesec dana ili već sledećeg trenutka sresti gospodina/gospođu sa belim štapom. To može da se dogodi na ulici, u prepunoj železničkoj stanici, na sastanku ili u restoranu. Možda ćete hteti da pružite pomoć, ali se nećete usuditi, jer nećete znati kako da to učinite. Možda ćete reagovati odmah, ali pogrešno ili nevešto, pa će to za određenu osobu više biti smetnja nego dobrodošla pomoć. Zato se pojavljuje ovo uputstvo, ali bez ikakvih pretenzija da bude kompletno i apsolutno tačno! Ono je, u stvari, mali vodič koji će vam pomoći da pomognete drugima na način jednostavan, prijatan i, pre svega, ljudski.

Hiljadu puta je prijatnije pružiti pomoć nego biti u situaciji da vam je pomoć potrebna. Ljubazna i odgovarajuća pomoć za obe strane će biti doživljaj koji će ih obogatiti. Ako ovo uputstvo tome doprinese, ono je postiglo svoj cilj.

Prelazak preko ulice

Zlatno pravilo koje uvek važi, pre no što se bilo šta preduzme, jeste da pitate slepu osobu da li joj se može pomoći. Na taj način vi pokazujete da uvažavate slobodu njene ličnosti. Sem toga, to pravilo je i od praktične koristi, o čemu svedoči i sledeći primer iz stvarnog života.

Na ivici trotoara, čekajući tramvaj ili autobus, često bivam naglo uhvaćen za ruku i vučen na suprotnu stranu ulice, a da čak i ne čujem glas nepoznatog „pomagača“. Zamislite: kada mu konačno, batrgajući se, objasnite da niste hteli da pređete ulicu nego da samo čekate tramvaj, pomagač se ponekad tako zbuni da vas ostavi nasred ulice, sa izvinjenjem ili bez njega. Tada je vaš problem kako da ponovo stignete do trotoara.

Dakle, bolje je da pitate: „Da li možda mogu da Vam pomognem da pređete ulicu?“ U slučaju potvrdnog odgovora, ponudite mu svoju ruku: „Evo, izvolite, uzmite me pod ruku“ i zajedno pređite ulicu. Upozorite ga pre stupanja na trotoar ili prilikom silaska sa njega.

U javnom prevozu

Pri ulasku ili izlasku iz autobusa, tramvaja ili voza, slepa osoba ili osoba oštećenog vida možda najviše koristi pomoć drugih. Barem ako ih u gomili ljudi ne guraju jednostavno u stranu, što se, srećom, retko dešava. Ali pomoć često pruža toliko ljudi spremnih da pomognu, i to tako istrajno, da je slepa osoba, tačnije rečeno, više dizana u vozilo no što joj je pružena prilika da normalno uđe.

Međutim, pri izlasku se dešava suprotno: osobu sa invaliditetom tako čvrsto drže, i napred i otpozadi, da jedva može da siđe. Koliko god to bilo dobronamerno, suviše je! Verujte mi! Slepí čovek koji putuje sam u stanju je da koristi tramvaj, voz ili autobus. Dovoljno je da ga otpratite do vrata vozila i pokažete mu rukohvat, spuštajući njegovu ruku na njega. Noge on ima i, dakle, sam može normalno da uđe, a da pritom ne visi kao vreća. Pri izlasku je slično, samo mu pokažite rukohvat i pustite ga da samostalno izađe.

Ako se zajedno ulazi ili silazi, pratilac u svakom slučaju treba da ide ispred, da pokaže rukohvat ili, eventualno, ispruži ruku. Možete takođe upozoriti da li je stepenik (stepenice) visok (visoke) ili nizak (niske).

Pri korišćenju automobila, dovedite osobu oštećenog vida do otvorenih vrata vozila i spustite njenu ruku na gornju ivicu vrata. Ona će tada drugom rukom opipati visinu ivice krova i položaj sedišta. Više nećete morati da joj pomažete pri ulasku.

Kako da vodite slepo lice?

Može se dogoditi da sedite sa osobom oštećenog vida u tramvaju ili autobusu i da treba da izađete na istoj stanici, ili na ulici sretnete slepog čoveka koji s naporom ide, pošto se ljudi guraju, na trotoaru ima previše prepreka, a on ne poznaje taj deo grada. Nikad se ne ustručavajte da ponudite svoju pomoć, što, naravno, ne znači da treba da je namećete.

Recite, na primer: „Idem ka železničkoj stanici, da li Vi možda želite da pođete sa mnom?“ Ako se on složi, dajte mu svoju ruku i zajedno pođite dalje. Ali nemojte se razočarati ako vaš učitiv predlog ne bude prihvaćen. Ima slepih koji više vole samostalno kretanje nego da jednostavno prihvate pomoć.

Ne želim ovoga puta da diskutujem o tome da li su oni u pravu, ali u svakom slučaju imaju pravo da tako postupe. Ipak, vaš predlog će najčešće biti prihvaćen. Da biste nekog povelili, uvek sami ponudite svoju ruku. Dakle, nikad ne uzimajte slepu osobu pod ruku da biste je gurali ispred sebe. Takvo vođenje je vrlo teško i kod slepog čoveka stvara osećaj nesigurnosti.

Ako idete ruku pod ruku, nije potrebno da govorite: „A, evo, sad se okrećemo nalevo (nadesno)“ slepa osoba oseća taj okret i automatski ga sledi.

Prilikom prolaska kroz vrata ili uzak prolaz, uvek vi idite ispred. Rukom za koju se drži treba ga blago gurnuti tako da on ide sasvim ili delimično iza vodiča.

Trotoari i stepenice

Pri penjanju na trotoar ili pri silasku sa njega, možete samo reći: „Sada gore!“ ili “Sada dole!” Ako su osobe međusobno bliske, dovoljan je i dogovoreni znak, na primer stisak ruke. Nepotrebno je zaustavljati slepu osobu da bi joj se pokazala ivica trotoara lupkajući po njoj njenim belim štapom.

Kod stepenica, ukoliko i sami nameravate da se penjete ili silazite stepenicama, jednostavno upozorite: „Pazite, idemo na stepenice“ ili „Sad silazimo“ i ruku pod ruku siđite ili se popnite stepenicama. Možete i pitati slepu osobu da li više voli da se pritom drži za rukohvat. U tom slučaju stavite joj ruku na rukohvat ili je upozorite: “Rukohvat je desno od Vas.”

U svakom slučaju upozorite kada se stepenice završavaju ili nailaze nove. Ako nemate nameru da i sami koristite stepenice, pokažite joj rukohvat kako je ranije naznačeno. Nikako nije potrebno prethodno brojati stepenice da biste to saopštili osobi oštećenog vida. Zbog žurbe se najčešće izbroji pogrešno.

Ukoliko je slepa osoba sama, bez sumnje će primetiti kraj stepeništa lupkajući svojim belim štapom. Ako je pratite, možete se osloboditi brzog brojanja stepenica tako što ćete, jednostavno, reći kada se stepenice završavaju. Ako postoji mogućnost izbora između običnih i pokretnih stepenica, izbor prepustite slepoj osobi. Pre korišćenja pokretnih stepenica treba to vrlo jasno najaviti.

Ometajući đavolčić

Svako informisanje o slepim ljudima i njihovom zalaganju za samostalnost neki put je uzrok da pojedinci oklevaju – upravo zbog uvažavanja te samostalnosti – da pruže svoju pomoć čak i kad primete da slepa osoba na ulici, na železničkoj stanici ili na nekom drugom mestu teško pronalazi put. Oni ih tada kao neki „anđeli čuvari“ ukorak prate. Cilj im je da na taj način na vreme onemoguće eventualno sudaranje sa nekom preprekom.

U mnogim slučajevima kada se kreće sigurno, sva čula slepe osobe su izuzetno napeta. Na taj način ona mora da kompenzuje nedostatak vida. Nikoga neće začuditi što tu glavnu ulogu igra čulo sluha. Ona će, dakle, vrlo brzo otkriti da je dobila „anđela čuvara“. Umesto da joj to pomogne ili je umiri, to odvlači njenu pažnju od drugih stvari. Ako to još potraje, može užasno uznemiriti njene nerve. Kako je već rečeno: Nikad ne oklevajte da ljubazno ponudite svoju pomoć, ali ne igrajte „anđela čuvara,“. Uprkos vašoj dobroj nameri, postali biste pre neka vrsta „ometajućeg đavolčića“ koga bismo se najradije što pre oslobodili.

Kako da pokažemo stolicu?

Generalno vlada mišljenje da slepom čoveku uvek i svugde treba što je moguće pre naći mesto da sedne. U vozu, tramvaju ili autobusu, to je preporučljivo, jer prilikom naglog kočenja slepa osoba nije uvek u stanju da odmah pronađe odgovarajući rukohvat. I kada je reč o starim slepim licima, to se podrazumeva kao što bi to trebalo da bude i sa svim ostalim starim osobama. Ipak, i u tom slučaju primenite zlatno pravilo, pokažite sedište, ali prepustite slepoj osobi, bez daljeg insistiranja, da sama odluči o tome da li će sesti.

Ali, čak i to pokazivanje se ponekad veoma komplikuje, pošto se umešaju jedna, dve, pa i tri osobe. Slepu osobu okreću, ponovo okreću, guraju, drže za jednu ili obe ruke i na kraju posade na sedište. To se, zaista, može učiniti na mnogo lakši način. Stavite ruku osobe oštećenog vida na naslon sedišta: „Evo sedišta, a ovo je naslon” i osoba će odmah znati kako je postavljeno sedište i bez problema će sesti. Ili stavite njenu ruku na bočni naslon fotelje i objasnite: „Fotelja je desno od Vas.” Slepa osoba će se tada brzim pokretima lako i precizno orijentisati.

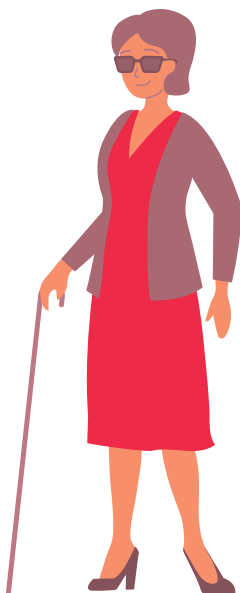
Gde je - tu je

Nikad nemojte reći: „Tu je stolica”. „Nešto dalje je sto”. Ili: „Evo, tu ispred vas bicikl je preprečio put”, dok pritom prstom pokazujete u određenom smeru. Sva ta obaveštenja o smeru, zasnovana na pokazivanju očima, rukama ili drugačije, slepoj osobi ne znače ništa.

Bolje recite: „Upravo ispred Vas je stolica.“ „Metar iza Vas nalazi se stočić.“

Ili „Deset metara na pred, s leve strane, bicikl je naslonjen na zid.”

Pri služenju za stolom možete reći: „Vaša čaša nalazi se levo ispred vas.” Ili: „Pepeljara je pored Vaše desne ruke.” Možete i kucnuti po određenom predmetu kako bi slepa osoba mogla odrediti njen položaj prema zvuku. Ako joj čašu, pepeljaru i slično stavljate direktno u ruku, ne zaboravite da dodate gde posle može da je odloži: „S leve strane, pored Vaše stolice, nalazi se visok sto.”

Gde je ostao kaput?

Prilikom održavanja sednica, na skupovima, u vozu, restoranu ili kafiću, ljudi su vrlo često predusretljivi i rado prihvataju vaš kaput i šešir, prtljag i slično: „Da Vam pomognem, molim?“ „I vaš kaput, šešir, kofer su negde tamo.“ U tom slučaju ih nije jednostavno ponovo naći, pre svega zbog toga što vlasnik ne zna boju stvari. Bolje je, dakle, pružiti slepoj osobi da sama odloži svoje stvari. Ako joj u tome budete pomagali, budite ljubazni i recite jasno: „Vaš kaput visi na prvoj kuki pored vrata“. Ili „Vaš kofer se nalazi na polici ispred Vas“.

Nema tabu reči

U prisustvu slepih mnogi ljudi se ustručavaju da koriste reči „videti”, „posmatrati” ili „slep”. Tada kažu: „I moj stric je... hm, hm... pa”. Ili: „Moja baka ima to isto”. Ako, ipak, i protiv svoje volje upotrebe reč „videti”, ili neku sličnu, gube samokontrolu. Počnu da mucaju ili unedogled mole za izvinjenje: „Oh, oprostite! Molim Vas da mi ne zamerite. Nisam mislio na to” itd.

S druge strane, slepi ljudi se često šale na račun svog hendikepa. Oni koriste i prihvataju reč „slep” isto kao i svaku drugu reč. I oni sami kažu „videti” i slične reči kojima izražavaju svoj specifičan način „viđenja”: dodirivati, pipati, percipirati itd. „Čitao sam tu knjigu” (na Brajevom pismu). „Video sam predivnu skulpturu” (dodirivao, opipao). „Da, gledao sam tu predstavu” (čuo).

Dakle, ne plašite se da kažete osobi oštećenog vida: „Želite li da vidite ovaj model?”, stavljajući mu u ruku određenu stvar, bocu, odevni predmet ili bilo šta drugo. Slobodno koristite reči „slep” ili „slepoća” kada se one pojave u razgovoru.

Naravno, sasvim je nepristojno reći nešto ovako: „Jeste li slepi? Potpuno slepi? Znači, ništa ne vidite? O, kako užasno! Da li ste od rođenja takvi? Usled bolesti? Možda zbog neke nesreće?”

Ne zaboravite, pre svega, da slepi ljudi nisu i gluvi. Zato nemojte ni šapatom izgovorati primedbe kao: „To je najstrašnija stvar na svetu” i sl. Možete u sebi tako razmišljati, ali slepi misle o tome sasvim drugačije.

Pogodi ko sam?

Na ulici, u vozu ili na sastanku... neko zaustavlja slepu osobu ili je tapka po ramenu: „Dobar dan, gospodine A! Kako ste?“ Ili još gore: „Recite mi ko sam ja?“

Slepe osobe, zaista, često imaju uvežbanu memoriju kada je reč o glasovima. Ali, u trenutku kada moraju da usmere pažnju na mnoge druge opažaje, prepoznavanje glasa na osnovu tri ili četiri reči već je previše tražiti od njih. Sem toga, to nas podseća na poznatu dečju igru: „A sad pokaži ko je mama?“

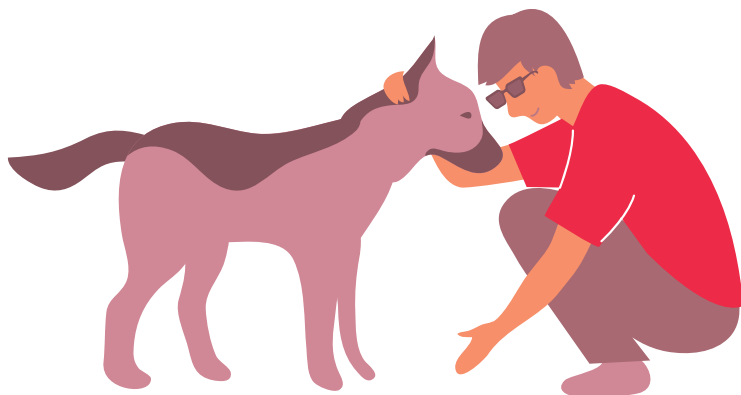
Ako niste blizak rođak ili vrlo dobar poznanik čiji će glas slepa osoba odmah prepoznati, pri oslovljavanju samo recite svoje ime: „Dobro jutro, gospodine, ja sam...“ Ako ste se poslednji put sreli pre dužeg vremena ili ako ne bi bilo dovoljno da kažete samo svoje ime da bi vas prepoznala (lice se, inače, brže prepoznaje od imena), dodajte kratko objašnjenje: „Sećate se: sreli smo se tu i tada?“

Nezamislivo je u prolazu ili izdaleka pozdravljati slepu osobu klimanjem glave ili mahanjem rukom, što često činimo u susretu sa ostalim poznanicima. Ona, ipak, rado učestvuje i u tom obliku društvenog života. Klimanje glave i mahanje rukom tada zamenite govorom: „Dobro veče, gospodine A. Ja sam policajac iz ovog kvarta“. kako bi slepa osoba znala da je pozdrav upućen njoj i ko je pozdravlja.

Slepi ljudi nisu opasni

Kada idu sa pratiocem, slepi neretko doživljavaju sledeće: „Gospodo, da li gospodin želi nešto da popije?“ Ili: „Gospodice, može li gospodin sam da se potpiše?“ Ili: „Gospodo, želi li gospodin možda da sedne?“ Ljudi se obraćaju pratiocu umesto direktno samoj slepoj osobi. Jednog dana je to podstaklo jednu gospođu da uz osmeh odgovori: „Pitajte ga lično, bez straha. Nije on tako opasan.“

Ljudi imaju običaj da pre nego što nekog oslove uspostave kontakt pogledom, a pošto ovde toga nema, postaju zbunjeni i obraćaju se pratiocu. Takvo ponašanje može da se razume, ali se ne opravdava. Takvim postupkom slepog čoveka ne tretirate kao odraslu osobu. Ukoliko želite da mu se obratite, recite njegovo ime (ako ga znate); dodirnite ga ukoliko ga ne poznajete ili ako, možda, ne primeti da je pitanje upućeno njemu jer se nalazi u grupi, na primer: „Gospodine A., da li želite cigaretu, keks, da popijete čašu... toga i toga?“. Ne zaboravite da detaljno navedete eventualnu mogućnost izbora. Posle toga ljubazno donesite željeno nadohvat njegove ruke i pustite ga da sam uzme ili mu dajte u ruku ono što je tražio. Ne držite pred njim, na primer, poslužavnik sa čašama, jer ga izlažete riziku da, uzimajući jednu čašu, prevrne više drugih pošto ne pretpostavlja da je poslužavnik pred njim pun.

Pri odlasku i dolasku

Možda se i vama nekad dogodilo da ste govorili nekom ko više nije bio tu u tom trenutku. Verovatno ste se tada nasmejali na svoj račun, jer ste videli da ste sami. Kod slepih je stvar drugačija. U uličnoj buci, sobi sa tepisima i muzikom, u prepunom restoranu, u grupi ljudi itd. često nije lako utvrditi da li je sagovornik još prisutan. Neretko se dešava da slepa osoba govori u prazno ili u vazduh. Ona to na kraju, naravno, otkrije, ali saznanje nije prijatno.

Dakle, pri odlasku uvek je obavestite o tome, a pri eventualnom povratku učinite isto. Ako to ne učinite, može se dogoditi da ste se vi već odavno vratili, a da osoba bez vida i dalje veruje da ste još odsutni. Na kraju, obratite pažnju na to da slepima odgovarate rečima; klimanje glavom i osmeh, kako god bili ljubazni, njima ništa ne znače.

Da li da opisujete i kako?

Mnogi ljudi misle da pri kontaktu sa slepom osobom moraju neprestano da pričaju, verujući da „ona ne može drugačije da zna da li sam još prisutan“. Koliko god to bilo dobronamerno, može veoma da iritira slepu osobu. Kao i u svakom drugom razgovoru, ako dođe do pauze, ne plašite se. Ali, slep čovek računa i sa tim da ga nećete ostaviti, a da ga prethodno ne obavestite o tome.

Što se, pak, tiče nedostatka vida, možete da budete sigurni da slepi ljudi, zahvaljujući ostalim svojim čulima, često opažaju mnogo više toga u svojoj okolini nego što se obično pretpostavlja. Na osnovu njihovih pitanja ubrzo ćete ustanoviti da li im prija vaš detaljan ili površan opis okoline, neke osobe ili stvari.

Ipak, ne namećite previše objašnjenja. Korisno je samoinicijativno pomenuti obične ili neobične stvari, kao na primer: „Pokretne stepenice danas ne funkcionišu“, čak iako mu one trenutno nisu potrebne.“ Ili: „U ovoj zgradi na uglu uskoro će biti otvoren novi butik“. Te informacije će mu možda biti kasnije od koristi.

U kupovini

Ukoliko pomažete slepoj osobi da ode u butik ili neku drugu prodavnicu, odvedite je do nekog od zaposlenih prodavaca koji će dalje moći da mu pomogne. Ako imate više vremena, možete je odvesti direktno do određenog štanda.

Ako slepi kupac tačno zna šta hoće da kupi, treba mu to neposredno prodati. Ali ukoliko on želi da se prethodno upozna sa asortimanom, dajte mu u ruku – ako je moguće – više različitih uzoraka traženog artikla ili pustite da ga ih sam opipa. Na taj način će on moći dobro da oceni oblik, veličinu i kvalitet onoga što kupuje. Recite nešto i o boji, dezenu itd. Ne ustručavajte se da kažete na primer: „Ako dozvoljavate da primetim, ova boja Vam ne stoji dobro“.

Ukoliko prilikom plaćanja osoba bez vida ne pominje vrednost novčanica kojima plaća, preporučuje se da vi sami to učinite: „Dajete mi 25 evra“. Često slepa osoba to tačno zna, ali čovek i greši, a vi tako izbegavate moguće nesporazume. Takođe je preporučljivo da pri plaćanju ili menjanju novca stavite sitan novac u ruku osobe bez vida. Tako ga neće morati sama tražiti i sakupljati, što – pogotovo kad je reč o kovanicama – zahteva napor i vreme.

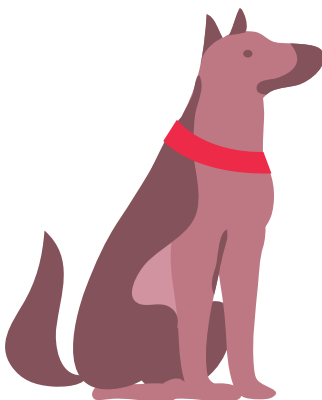
Toalet

Da, i osobe oštećenog vida podležu zakonima prirode. Ako vas zahtev za pomoć u tom slučaju možda pomalo zbuni (zašto?), uzmite u obzir koliko je teže zavisiti od takve pomoći.

Ako ste istog pola i ako se nalazite u javnoj ustanovi, možete zajedno ući u toalet ili zatražiti pomoć osoblja. Ako postoji i pisoar i klozet, upozorite ga na mogućnost izbora. Ako je izabran pisoar, informišite ga o vrsti. Pre korišćenja klozeta, na brzinu osmotrite čistoću i pokažite mu ono što bi mu moglo biti potrebno (papir, način puštanja vode). Ako imate vremena da sačekate napolju, pokažite i lavabo, sapun, peškir ili aparat za sušenje ruku. Ako ima potrebe, ne ustručavajte se da kažete: „Peškir je veoma prljav, možda je bolje da uzmete svoju maramicu.“

U svakom slučaju, sledite taktiku kakvu biste želeli da drugi primenjuju prema vama. Zatvorite vrata klozeta ili se udaljite nekoliko metara od pisoara. Nažalost, ljudi se ne ponašaju uvek tako kao da se to podrazumeva.

Ako je osoba bez vida suprotnog pola, zamolite osoblje ili drugog korisnika za pomoć. Ako nema nikoga u blizini, bez komplikovanja postupite upravo onako kako je već naznačeno.

Čitanje

Iako se usavršavaju različite vrste mašina za čitanje, verovatno treba da protekne dugi niz godina pre nego što one postanu dostupne, praktične i – što je važnije – cenovno pristupačne. Do tada, osoba bez vida u velikom broju slučajeva neće moći bez čitača.

Štampanje knjiga Brajevim pismom ili snimanje u zvučnom formatu, koliko god da je rasprostranjeno, samo delimično rešava problem. Najizrazitije se ta zavisnost oseća pri potrebi da tražimo od drugih da nam naglas čitaju privatnu poštu ili kad je u pitanju dokumentacija koja se odnosi na novac. Zbog toga se pri čitanju takvih stvari s pravom očekuje taktičnost i maksimalna diskrecija. Takve dokumente naglas čitajte polako i doslovce. Uvek prethodno proverite da li možda na koverti postoji neka napomena pošiljaoca. Naznaka o tome mogla bi za slepoga da bude odlučujući činilac da zamoli nekog drugog da mu pročita sadržinu. Dakle, bez izričitog odobrenja nikako ne otvarajte kovertu. Ako se pošiljka ipak tiče finansija, bez vidljivog znaka o tome na koverti, recite to pre nego što počnete da čitate. Nikako ne čitajte pismo u sebi da biste ga posle lakonski obavestili: „Gospodin A., koji piše o...” Ili: „To je samo reklama“, a da mu čak i ne kažete o čemu je reč u reklamama.

Uzdržite se od komentara ili primedaba koje bi se odnosile na sadržinu ili pošiljaoca, ukoliko se to od vas ne traži. Imajte, pre svega, na umu da vi samo čitate umesto vama bliske slepe ili slabovide osobe.

U toku čitanja novina, časopisa itd., ono što smatramo važnim, zanimljivim ili zabavnim ne mora da ima istu ulogu i kod slepog čoveka. Zato pročitajte jednostavno sve naslove; vaš slušalac će vas obavestiti šta bi voleo da čuje. Nemojte ni svaki čas prekidati čitanje uzvicima ili komentarima. To deluje veoma zbunjujuće.

Red i tačnost

To su dve reči koje nisu baš popularne, ali su za osobe bez vida od velike važnosti.

Ako hoće i u najmanjoj meri da postigne samostalnost, slepa osoba se mora držati jednog od osnovnih pravila: svaka stvar mora da ima svoje utvrđeno mesto i ta stvar treba zaista tu i da se nalazi. Zato vraćajte sve na isto mesto odakle ste i uzeli. Posebno je za slepe osobe koje žive same, putuju ili rade same to od najvećeg značaja.

Obratite pažnju i na vrata, ne samo soba nego i ormara: kućna ili sobna vrata treba da budu ili sasvim otvorena ili sasvim zatvorena. Vrata ormara treba uvek da budu zatvorena. Sem toga, ne ostavljajte kante, korpe sa vešom itd. da bez reda stoje razbacane na mestima na kojima redovno prolaze slepe osobe.

Takođe pri druženjima, posetama itd. tačnost je veoma važna: minuti postaju sati ako treba da se čeka bez vida i pokreta. To bez ikakve potrebe uznemirava slepu osobu.

Završna reč

Eto, već ste stigli do kraja ovih jednostavnih sugestija, koliko god one bile nekompletne. Ako ubuduće, pri slučajnom susretu sa nekim iz „sveta slepih“, budete manje zbunjeni ili se osećali manje nesigurni, onda je ovo uputstvo postiglo svoj cilj. Jer – u stvarnosti – „svet slepih“ nigde ne postoji. Oni žive u vašem svetu – u našem svetu.

Možda još i ovo: s vremena na vreme se čuje: „Jedanput sam pokušao da pomognem slepome i taj me je jednostavno otkacio! Dakle, nikad više“. Nažalost, nešto tako se može zaista dogoditi. Osobe bez vida su ljudi, kao i svi drugi: sa svojim vrlinama i manama. Zar se osobe koje nisu slepe, a kojima ste se učtivo obratili, nikada nisu ponašale netaktilčno i drsko?

Zahvalnost s kojom će ogromna većina osoba oštećenog vida prihvatiti i ceniti vašu odgovarajuću pomoć lako će prevazići te nesrećne izuzetke.

*Suština nije očima vidljiva,
mora se tražiti srcem.
(A. Sent Egziperi).*

САВЕЗ СЛЕПИХ СРБИЈЕ

55
Година

БИБЛИОТЕКА
САВЕЗА СЛЕПИХ СРБИЈЕ
„Др Милан Будимир“